

У МЕЖАХ ПРАВОВОГО ПОЛЯ

Тетяна ПОМАЗАНОВА

Зона відчуження ЧАЕС – особливе місце. Біль від неможливості повернути втрачене та змінити долю колишніх мешканців казкового краю, смуток за землями, понівеченими мирним атомом, сподівання, що час та людський розум залікують рани – тут, здається, сплелися воедино...

Ця територія особлива ще тим, що доступ до неї – обмежений. Потрапити туди можна лише за перепустками. За два місяці цього року для проходу та в'їзду в Чорнобильську зону відчуження їх було видано близько 6 тисяч. Зазвичай, навесні кількість відвідувачів значно збільшується, що пов'язано, перш за все, з поминальними днями. Зокрема, минулого року в цей період межі Зони перетнуло близько 25 тисяч людей і близько 5 тисяч транспортних засобів. Як зазначили представники ГУ МВС України в Київській області на прес-конференції, що нещодавно відбулася в Києві, цього року тут теж очікується значна кількість людей.

На початку квітня, у зв'язку зі збільшенням числа відвідувачів Чорнобильської зони, міліція, котра її охороняє, перейде на посилений режим несення служби, в тому числі буде збільшено й кількість патрулів. Правоохоронці слідкуватимуть за тим, "аби кількість тих, хто виїхав із Зони, відповідала тій кількості, яка туди потрапила". У разі, якщо з якихось причин хто-небудь не виїшов чи транспортний засіб не виїхав – до пошуку підключатимуться міліцейські патрулі.

РЕЖИМНА ТЕРИТОРІЯ – КОНТРОЛЬОВАНА

Заступник начальника – начальник міліції громадської безпеки ГУ МВС України в Київській області полковник міліції Юрій Спаський нагадав: ще 1986 року був створений полк патрульної служби міліції, що взяв на себе функції охорони громадського порядку та "периметрової" зони, що була виділена того періоду. На сьогодні в Чорнобильському райвідділі міліції несуть службу 37 правоохоронців. Водночас, на території діє створений у 1992 році батальйон із охорони Зони відчуження при ГУ МВС у Київській області. В його складі – 232 працівники міліції, які охороняють зону обов'язкового відселення по периметру, довжина котрого складає майже 430 км. Правоохоронці батальйону несуть службу на режимній території в 11 контрольно-пропускних пунктах, чотирьох караулах та на посту в місті Прип'яті. Правопорядок на режимній території забезпечують мото-, авто-, а також кінний, піший та велосипедний патрулі. За словами Юрія Спаського, цих сил достатньо, аби територія контролювалася та перебувала в межах правового поля.

– Лише за два місяці цього року (січень-лютий) працівниками правоохоронних органів, які служать у Зоні відчуження ЧАЕС, було виявлено вісім злочинів, – повідомив він. – За 7 випадками порушено кримінальні справи, що вже доправлені до суду, один ще знаходиться у провадженні.

Як виявилось, два з них – за незаконне поводження зі зброєю, п'ять – за порушення вимог радіаційної безпеки та одна – за незаконний рибний промисел. Взагалі, найчастіше фіксуються випадки недотримання адміністративного законодавства. Як зазначив Юрій Спась-

кий, за січень-лютий поточного року виявлено 196 адмінпорушень, з яких 158 – пов'язані з незаконним перетином кордону Зони відчуження. Зафіксовані також і правопорушення побутового характеру.

МИСЛИВСТВО, РИБОЛОВЛЯ – ЗАБОРОНЯЮТЬСЯ

Юрій Спаський, зокрема, акцентував увагу присутніх на відповідній статті закону, що стосується порушення порядку входу, проїзду на режимну територію. Він навів низку прикладів, у котрих порушниками виявилися громадяни, які незаконним чином намагалися потрапити до цієї зони.

Бажання порибалити, помандрувати лісом із мисливською рушницею, насамкінець, позбирати металобрухт, якщо є потреба, – було б доволі зрозумілим, якби мова не йшла про Чорнобиль. На сьогодні в Зоні безумовного відселення таке проведення часу категорично забороняється, як і перебування на території без дозвільних документів.

Неприємний випадок стався 17 березня цього року, коли службовцями батальйону міліції з охорони Чорнобильської зони було затримано трьох журналістів, один із яких виявився іноземцем. Шукачі пригод, скориставшись послугами "екскурсовода" із самоселів, потрапили через дірку в огороженні на територію, але були виявлені працівниками міліції. На всіх трьох були складені адміністративні протоколи й направлені до суду, рішенням якого на кожного накладено стягнення у вигляді штрафу – по 340 гривень. До речі, у разі, якщо з території виносяться будь-які предмети, передбачена ще й кримінальна відповідальність. На думку начальника міліції громадської безпеки ГУ МВС України в Київській області, не варто приміряти на себе роль правопорушника. "Я запевняю, всі спроби проникнути будуть зупинені, – заявив він. – Ми наполегливо радимо й звертаємося до всіх: якщо є бажання чи необхідність побувати на цій території, не треба це робити незаконним шляхом. Існує відповідне Агентство, до якого можна звернутися та отримати потрібний дозвіл для в'їзду в Зону".

РЕАЛЬНІСТЬ – НЕ ГРА В "СТАЛКЕР"

На думку учасника ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, автора інтернет-проекту "Чорнобильський слід", заслуженого журналіста України, полковника міліції Олександра Наумова, нездорову цікавість до цієї зони, зокрема загострив вихід комп'ютерної гри "Сталкер".

– У зв'язку з тим, що значна кількість людей відвідує мій сайт, пишуть листи з проханням роз'яснити: як обійти міліцейські пости та потрапити до Прип'яті тощо, я почав моніторити інтернет-сторінки так званих сталкерів, які обмінюються мапами маршрутів, радіаційних полів, порадами – як можна "прорватися та пройти" в Зону відчуження", – відзначає він.

Олександр Наумов пригадав, як, від-

слідкуючи повідомлення на форумі, дізнався, що група з 7 осіб все-таки "прорвалася". На території Поліського району вони знайшли "дірку" й заглибилися на 6-7 кілометрів у зону. Екстрим закінчився тим, що "мандрівники" колективно провалилися в якийсь погріб. Пощастило тим, хто був зверху, не пощастило тим, хто був знизу: в одного з них була зламана рука, нога та ключиця. Ось таким пораненим складом вони поверталися із Зони. Їм пощастило, що затримала міліція та швидко надали медичну допомогу.

– Цікаво й інше, – додає він. – Часом дехто з колег, журналістів знаходить місцевого "провідника" й потрапляє до Зони. Потім знімають сюжет: кладуть порожню картонну коробку і пишуть – "Міна! Ще 15 хвилин, і атомна станція вибухне". У мене виникає запитання: якщо ви потрапили на територію, то чого ж не підійшли до огороження на станції й там не залишили "Міну", не перевірили реакції на ваші дії тих підрозділів, що охороняють станцію?! Це, перш за все, нечесний підхід до висвітлення проблеми, тому що ви побоюєтесь підійти й отримати відповідну реакцію.

Те, що Зона відчуження – не місце для прогулянок, має зрозуміти кожний, кому на думку спало випробувати себе на "міцність", або створити "сенсацію", хоча б задля власної безпеки, оскільки вона таїть чимало несподіванок.

– Якоюсь я супроводжував групу в Зоні, – продовжує чорнобилець. – Колеги-телевізійники, побачивши милу тваринку, запитали, – а чи можна погладити цю кішечку? – Можна, – кажу, – але краще не треба, подивіться лише на її вуха з китичками, а коли відходитимемо від цієї "кішечки" – будемо обережно рухатися спиною назад...

Він зауважив, люди забувають, що це реліктове місце, де розплодилася значна кількість вовків, з'явилися рисі. "Коли робиш зйомки з оглядового майданчика і бачиш, як центром міста мчить чимала зграя кабанів – голів так 50, то тут розумієш – дика природа наступає, – констатує він. – І знаходитися без супроводу тим, хто не знає це місце – незаконним мігрантам, як журналістам, так і "сталкерам", – просто небезпечно, тому що все це може сумно закінчитися".

Крім того, він відзначає, що нині на сайтах можна прочитати чимало захо-

плених відгуків серед молоді щодо серії книг "Сталкер", жанру "фентезі". Можливо, це теж якимось чином впливає на прийняття нерозумного рішення – будь-що потрапити в Зону. Якоюсь він запитав однієї з цілком легальних відвідувачок Зони: "Що будемо шукати там?". Відповідь була приголомшливою: "Монстрів-мутантів". При цьому, вона стверджує, що дуже багато читала про Зону, крім того, ще й грає в "Сталкер". "Сумно", – каже він.

ПОВАГА ДО ВЛАСНОЇ ІСТОРІЇ – ЯК ОЗНАКА ЦИВІЛІЗОВАНОСТІ

Ще один аспект, якого не можна не торкнутися, стосується усвідомлення нашої приналежності до країни, в якій живемо, до подій, що відбувалися та відбуваються в ній.

– Жахливо, що з'явилося покоління, котре про цю аварію нічого не знає, – констатує Олександр Наумов. – Нещодавно проводилося соціологічне опитування: що пам'ятають наші громадяни про катастрофу. Результати, як на мою думку, – потворні. Понад 70% представників старшого покоління – практично нічого не можуть сказати про цю трагедію. Зустрічаючись зі студентами – майбутніми юристами, на запитання, де знаходиться Чорнобильська атомна станція, я почув таку, "майже нормальну", відповідь – "десь в Україні", а сталася аварія, виявляється, – "дуже давно"! За словами людини, яка пройшла атомне пекло, таке ставлення до трагічних подій 1986-го – вражає.

"Хотілося, аби згадували аварію та її наслідки, не забували про проблеми людей, які власним здоров'ям, інколи життям, вибороли сьогоднішній день. Не тільки напередодні чергових роковин, – каже він. – А ЧАЕС є, була й буде, допоки не приберуть останній стрижень з паливом із басейнів-відстійників". А ще, за його словами, варто задуматися, протягом двох годин евакуювати 50-тисячне місто Прип'яті, задіяти 1 200 автобусів? Подібних операцій, такого масштабу, досі не було ні в Європі, ні взагалі у світі...

Наскільки довго нагадуватиме про себе катастрофа, красномовно свідчить факт: серед переліку радіоактивних елементів існують такі, період напіврозпаду яких складає 24 тисячі років.